

Metin Türleri - 2

1. Lisedeki edebiyat öğretmenimiz Sabahattin Eyüboğlu, bir gün Ankara'daki şairleri ve yazarları okulumuza getirmişti. Açık oturum benzeri bir edebiyat gecesi yapıldı. Cahit Sıtkı Tarancı başta olmak üzere bütün şairler şiirlerini okudular. Edebiyat konuları üzerine tartıştılar. En heyecanlıları Yaşar Kemal'di. Bir ara, "Bu okunanların hiçbiri şiir değil. Şiir halktan söz etmeli. Halkın sancısını, çilesini taşımalı." dedi. Öbürleri de ona cevap verdiler. Daha sonra bize de şiir okuttular. İlk şiirimi okurken şaşırıverdim. Öyle utandım ki kıpkırmızı kesildim. Cahit Külebi "Zararı yok, bende de olur böyle. İnsan unutulabilir. Hiç belli etmeden geçivereceksin." deyince rahatladım ve başka bir şiir okudum. O zaman alkışladılar.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haber yazısı
B) Mektup
C) Anı
D) Gezi yazısı

2. Bilgi Ağacım, Sevgili Dergim,

Seni okurken çok eğleniyorum. Bana ve tüm okuma meraklılarına dünyanın farklı köşelerinden bilgiler sunuyorsun. Derslerime başarı, bilgilerime bilgi katıyorsun. Seni çok seviyorum. Başka bir sayında yazılarımı ve yaptığım resimleri görmek dileğiyle... Hoşça kal!

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gezi yazısı
B) Mektup
C) Anı
D) Tiyatro

3. Bahçıvan, Akkavak köyünde doğmuş; orada yaşamıştı. Yaşamı boyunca köyünden öteye geçmemişti. Bu topraklardan ayrı kalmanın ne demek olduğunu bilmiyordu. Şu bereketli toprağın üstünde ve uçsuz bucaksız mavi göğün altında yabancı olduğu hiçbir duygu yoktu. Kendi kabuğunda yaşayan insanlara göre daha şanslıydı.

Bu metinle ilgili,

- I. Hikâye edici bir metinden alınmıştır.
II. Karşılaştırma yapılmıştır.
III. Kişileştirmeden yararlanılmıştır.
IV. Birinci kişi ağızından anlatılmıştır.

yargılarından hangileri söylenemez?

- A) I ve II
B) I ve IV
C) II ve III
D) III ve IV

4. Aşağıdakilerden hangisi yay ayaç içinde verilen türde yazılmamıştır?

- A) Komutan — Hey, durun bakalım!
Gelin — Buyur kumandan.
Komutan — Ne yapıyorsunuz burada?
Gelin — Cepheye... Türk ordusuna cephane taşıyoruz.
Komutan — Allah emeğinizi zayi etmesin bacım, sizin hakkınızı bu millet nasıl öder?
Gelin — Şu düşmanı yurdumuzdan bir atalım da kumandan, boş ver sen bizim hakkımızı! (Tiyatro)
- B) İçimiz çirkinse sırmalar giysek süslenemeyiz. Kabalığa, budalalığa gönül vermişsek insan erdemlerine ulaşamayız. Kişi ancak kalbiyle güzel olabilir. İçindeki zenginliklerle insanların kalplerini kazanabilir. (Anı)
- C) Bulunduğu semte adını veren Anadolu Hisarı'ndan Karadeniz uçlarına doğru bir başka kaleye, Yoros'a, geçiyorum. Anadolu Kavağı'nda başlıyor yoğunluk. Yaz, sahil ve pazar... Tüm piknikçiler yollarda. Ya yerleşmişler ya yer bulma telaşındalar. Kaleye tırmanırken yol boyunca tezgâh açan köylüler dut ve erik mevsimi olduğunu hatırlatıyor. (Gezi yazısı)
- D) İçeri girdiğimde Baha Bey, yazıhanesinde oturuyordu. Yazıhane de harika! Masa, döner koltuk, mobilyalar, her şey birinci sınıf. Tahta sedir, kıymetli bir halı, ot yastıklar da vardı. Bir koltuğa oturdum. Kahve söyledi ve hemen konuya girdi Baha Bey. (Hikâye)

5. Aşağıdaki metinlerden hangisi hikâye türünün özelliklerini yansıtmamaktadır?

- A) Karanlık ve dar yollarda, ellerinde fenerle komşudan dönen kadınlara rastladı. Yavaş yavaş kasabanın dışına uzanarak Büyükçay'ın kenarına geldi. Burada uzun bir tahta köprü vardı. Havran'a ve Kemer'e gidecek arabalar bu köprü'nün üstünden geçiyordu.
- B) Öfke ve kin, doğruluğun sınırları dışındadır. Bu duygular mantığını kullanmayan insanların işine yarar sadece. Doğru ve temiz işler, hep ölçülü ve ağırbaşlıdır. Ölçü olmayan yerde kavga, gürültü ve haksızlık vardır.
- C) Burası beni hasta edecekti. Birden ürperdim ve ellerimi yüzüme götürdüm. Şu odada, şu kış gecesinde, şu hava akımlarının ortasında terliyordum. Terden ıslanmış saçlarıma dokundum.
- D) Gece olunca annesi o tatlı sesiyle Osman'a masallar anlatırmış. Onu mutlu etmek ve rahatça uyumasını sağlamak için elinden geleni yaparmış. Uyuduktan sonra hemen yanından ayrılmaz, uykuya iyice dalmasını beklemiş.

Metin Türleri - 2

6. Öğretmen, son mektubu da zarflayıp öteki zarfların üstüne bıraktı. Zarflar ak güvercin güzelliğinde üst üste sıralanmıştı. Öğretmen kalktı, gerindi, hiç uykusu olmadığını düşündü. Ses etmeden dışarıya çıktı. Gecenin nemini yüklenmiş mindere sessizce oturdu. İbrahim Ağa'nın başının üstünde dinlenen yıldızlar iri iri parlıyordu.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimleyici anlatımdan yararlanılmıştır.
B) Benzetmeye başvurulmuştur.
C) Hikâye türünde yazılmıştır.
D) Anlatım birinci kişi ağzından yapılmıştır.

7. Aşağıdaki metinlerin hangisi yay ayraç içinde verilen türde yazılmamıştır?

- A) Okul yıllarında edebiyat meraklısı arkadaşlarımdan biriyle sık sık İstanbul'da buluşurduk. Bu buluşmalarımızdan birinde bana büyük bir telaşla "Halit Ziya'yı gördüm. İstanbul'a gelmiş." dedi. Ara sıra uğrayıp kitap ve dergi aldığımız bir sahaf vardı. Orada görmüş Halit Ziya'yı. Belki yine uğrar diye bir iki gün kitapçıda bekledim ama uğramadı. Çok üzülmüştüm. (Anı)
- B) VİCDANİ – Bahçemizde ardıç ve kestane ağaçları vardı, akşamüzeri Çamlıca'dan nane kokulu bir rüzgâr eserdi. Ben üvezi çok severdim. (Başını kaldırır.) Siz de sever misiniz?
PROFESÖR – Rahat olun efendim. Bana soru sormak yok. Ben soracağım, siz cevap vereceksiniz. Eviniz nasıldı?
VİCDANİ – Bir cumbası vardı. Beni cumbaya oturturlardı. Beni haminnem yetiştirdi. (Tiyatro)
- C) Kuzey Kutbu'nda son 9 ayda Türkiye kadar buzul eridi. NASA'nın araştırmalarına göre Kuzey Kutbu'ndaki buzullar eskisinden daha hızlı eriyor. NASA'nın 2004 ve 2005 uydu verilerine göre Kuzey Kutbu'nun tüm yıl boyunca kalan daimî buzulları %14 oranında azaldı. NASA uzmanları bunun, Türkiye'nin yüz ölçümü kadar bir buzul kütlelerinin erimesi anlamına geldiğini belirtiyorlar. (Hikâye)
- D) Munzur Vadisi Millî Parkı'na doğru yola koyuluyorum. Vadiyi takip eden yol muhteşem. Derin bir kanyonun dibinde akan Munzur Çayı yukarıdan görülüyor. Yol, çayın delişmen sularıyla aynı seviyede seyrediyor. Burası; çengel boynuzlu dağ keçisi, ayı, kurt, tilki gibi yabani hayvanların yanı sıra bin iki yüzden fazla bitki türünü barındırıyor. Park, kamp veya doğa yürüyüşü yapmak isteyenler için harika bir yer. (Gezi yazısı)

8. Birçok üzüntüyle ettik sabahı
Haber yolladık, ümitsiz güneşe
Alıştık geceye, sevdiğim siyahı
Veda ettik kalplerimizde yanan ateşe

Bu dörtlükle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) "Kalp", "güneş"e benzetilmiştir.
B) Redif ve kafiye kullanılarak ahenk sağlanmıştır.
C) Mecazlı ifadeler kullanılmıştır.
D) Kişileştirme yapılmıştır.

9. Küçük ve şirin bir kız, Aydede'yi çok seviyordu. Sesi çok güzel olduğu için Aydede'ye her gece şarkı söylüyordu. Bulutlu bir gecede Aydede'yi göremeyen kız ağlamaya başladı. Aydede de küçük kıza göremediği için ağlıyordu.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kurgusal unsurlara yer verilmiştir.
B) Kişileştirmeden yararlanılmıştır.
C) Hikâye edici bir metinden alınmıştır.
D) Benzetmeye başvurulmuştur.

10. Aşağıdakilerden hangisi yay ayraç içinde verilen türde yazılmamıştır?

- A) İmece günü, çocukluğumun en unutulmaz günlerinden biriydi. Kızlar ve delikanlılar meydana toplanmıştı. Köyün içinde biri dolanıyor, "İmeceye..." diye bağıırıyordu. Herkes imeceye hazırlanıyordu. Derken hep birlikte tarlaya doğru yola çıktık. Ben birlik olmanın, yardımlaşmanın ve paylaşmanın ne kadar önemli olduğunu işte o gün anladım. (Anı)
- B) Sırtıma yapışmış uçuk mavi tişörtümle tüm gün dolandım tozlu sokaklarda. Yazacağım konuları düşünüp duruyordum. Derken bir anda gökyüzü karardı, şimşekler çaktı, rüzgâr tüm gücüyle esmeye başladı. Eve doğru hızla koşuyordum. Evin önüne geldiğimde şiddetli bir yağmur başlamıştı bile, oracıkta sırılsıklam oldum. (Hikâye)
- C) Günümüzde kirlilik en önemli çevre sorunlarından biridir. Kirliliğin yol açtığı en kötü sonuçlardan biri de asit yağmurlarıdır. Bu yağmurların etkisiyle ormanlar yok olabilir, göllerdeki canlı türleri tükenebilir, insanlar zarar görebilir. (Gezi yazısı)
- D) Pişekâr — Aman birader, bir tarafında bir sıkıntı filan yok ya inşallah!
Kavuklu — Yok İsmail, birdenbire ne olduğunu anlayamadım. (Tiyatro)